

Ammatillisella toisella asteella paljon tutkittavaa

Ammatillista toista astetta ja sen tutkimusta koskeva kirjoituskilpailu tuotti runsaan osanoton. Marraskuun 27. päivänä pidetyssä juhlallisessa palkintojenjakotilaisuudessa raadin puheenjohtaja professori Pekka Ruohotie esitteli ammatillisen koulutuksen tutkimusta ja kirjoituskilpailun kehittämissuuntaa. Palkituista Jari Laukia ja Aki Pyykkö kertoivat tuntojaan ja esittelivät kirjoituksiaan.

Professori Ruohotie tarkasteli laajaa ammatikasvatuksen aluetta tutkimuksen kohteena. Ammatillisesta kasvua voidaan tutkia esimerkiksi elinikäisenä prosessina, joka liittyy yhteiskunnan ja työelämän muutokseen. Professori **Anja Heikkisen** jaottelun mukaan näkökulma voi tuolloin olla esimerkiksi sosiologinen, psykologinen, hallinnollis-poliittinen, kasvatustilosophinen tai kasvatushistoriallinen.

Monia tutkimuksia tehdään nykyään useimmiten korkeakoulusektorilta. Siksi kilpailulla haluttiinkin löytää henkilöitä, jotka ovat kiinnostuneita siitä, mitä tapahtuu ammatillisella toisella asteella, käden taitojen oppimisessa. Ruohotie toivoi tuon alueen tutkimuksen laajenevan. Kirjoituskilpailulla oli tavoitteena löytää ammatilliselta toiselta asteelta kantaa ottavia, kriittisiä ja tilanneanalyttisiä kirjoituksia, jotka perustuvat tutkimuksiin. Kiinnostavia olisivat tutkimukset, joissa psykomotorisia, sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja yhdistettäisiin kognitiivisiin ja metakognitiivisiin taitoihin.

Fyysikosta koulutuksen uudistajaksi

Tilaisuudessa neljännen palkinnon vastaanotti johtaja **Jari Laukia** Haaga-Heliasta, (marraskuussa vielä oppilaitoksen nimi oli Helia) Ammatillisesta opettajakorkeakoulusta. Hän tarkasteli kirjoituksessaan ammattikasvatustalouden ensimmäistä pääjohtajaa Aarno Niinea ammatillisen koulutuksen uudistajana.

Tutkiessaan ammatillisen koulutuksen historiaa Laukia löysi Aarno Niinin (1905–1952), jonka vaikutuksen ammatilliseen koulutukseen hän haluaa tuoda julkisuuteen. Laukian mielestä Niini voisi olla Suomen John Dewey. Dewey oli yhdysvaltalainen kasvatustalouden filosofi, joka korosti opetuksen ja käytännön toiminnan yhteen liittämistä.

Vaikka Niini oli koulutukseltaan fyysik-

ko, hänestä kehkeytyi ammatillisen koulutuksen puolestapuhuja. Laukia kertoo, että Aarno Niinin vaikutus näkyy mm. keskias-teen ja peruskoulun uudistuksessa sekä ammattikorkeakoulujärjestelmän luomisessa. Niinin vaikutus kantaa siten aina tähän päivään saakka.

- Niini halusi jo 1940-luvulla, että ammatilliselta toiselta asteelta on jatko-opinto oikeus seuraavalle opintoasteelle. Hän näki sen, että ammatillisen koulutuksen tarjontaa ja arvostusta tulisi laajentaa. Niinin mielestä ammatillinen koulutus oli kulttuurista ja sivistystä luovaa aivan samoin kuin yleissivistäväkin koulutus.

Laukia kertoo, että Niini kiinnitti huomiota myös opettajan työhön, opetuksen laatuun ja pedagogiseen kehittämiseen. Niini halusi opetuksessa tulla käytettävän uutta tekniikkaa.

Jari Laukia ylsi neljänteen sijaan ja Aki Pyykkö sai kunniainnoksen OKKA-säätiön järjestämässä kirjoituskilpailussa.

- Menneisyydestä voi löytyä tällaisia helmiä, jotka tuovat uutta tulevaisuudenkin näkökulmasta. Ammatillisen koulutuksen historiasta löytyy vielä paljon tutkittavaa, Laukia vinkkaa. Siellä on henkilöitä, joiden työn näkyväksi tekeminen on tärkeää.

Laukiaa hämmästyttää Niinin moderni näkemys oppimisesta: Oppiminen on prosessi, jossa keskeistä on tietojen käytäntöön soveltaminen ja sitä kautta uuden oppiminen. Ja lisäksi Niini näki opettajan tehtävän oppimisen tukijana. Koska Niini ei ollut kasvatustieteilijä vaan fysiikan dosentti, hänen kasvatustieteelliset näkemykset ovat entistäkin huomionarvoisemmat, Laukia arvioi.

- Ennakkoluulottoman Niinin ajatukset kestävät hyvin tätä päivää.

Pyykkö ei usko eläkepommiin

Kemi-Tornion ammattiopistossa opettava lehtori Aki Pyykkö sai kunniamaininnan kantaottavalla kirjoituksellaan Vai että eläkepommi! Asenteellista sanahelinää. Aki Pyykkö toteaa, ettei tärkeistä aiheista kirjoittaminen kuitenkaan tarvitse olla ryppyotsaista, vaikka teksti olisikin sisällöltään kriittistä.

Jo otsikko antaa viitteen kirjoituksen tyylistä. Pyykkö tarttui osa-aikaeläkeläiselle tutuksi tulleeseen aiheeseen. Hänen mielestään opetuslalla ei ole tulossa isompaa eläkepommia, vaikka esimerkiksi ammatillisiakin opettajia on jäämässä paljon eläkkeelle.

- Ikäluokkien pieneneminen, yksiköiden yhdistäminen ja päällekkäisyyksien karsiminen takaa sen, että opettajia riittää.

Tilastot eivät kerro koko totuutta, hän muistuttaa. Pyykkö arvelee, että hänenkin

vuonna 1944 syntynyt suuri ikäluokkansa jää vähin äänin eläkkeelle, eikä uusia opettajia tarvitse juurikaan ottaa tilalle.

Pyykkö mainitsee tekstissään, että ennusteiden mukaan keskeisissä teollisuusmaissa sataa työläistä kohti vuonna 2050 olisi jo 42 eläkeläistä. Nyt sata työntekijää joutuu huolehtimaan keksimäärin 23 eläkeläisestä.

- Joutuu huolehtimaan -ilmaus on mielestäni erittäin asenteellista ja syyllistävää tekstiä.

- Ainakin meidän eläkeläisemme ovat pääosin itse eläkerahansa keränneet ja kartuttaneet rahastoja.

Hän muistuttaa, että Suomessa on tehty eläkeuudistuksia etunenässä mooneen muuhun länsimaahan verrattuna.

Kilpailua uudistetaan

Kilpailu kirvoitti 35 osallistujaa lähettämään tekstinsä arvioitavaksi. Palkitut ja kilpailuraati esiteltiin edellisessä Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 4/2006, joka ilmestyi joulukuussa. Numeron teemana oli ammatillinen toinen aste. Lehdessä julkaistiin neljä parasta ja yksi kunniamaininnan saanut kirjoitusta. Siinä oli myös kahden kärkisijan saaneen kirjoittajan haastattelut.

Ruohotie kertoi, että kilpailun järjestämisestä saadun kokemuksen perusteella jury päätti uudistaa kilpailua siten, että jatkossa vielä selkeämmin ilmaistaan tarve toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja ammattikasvatuksen tutkimusta koskevien kirjoitusten saamiseksi. Nyt palkitut kirjoitukset edustavat tuota pyrkimyksistä.

Anneli Rajaniemi